

Naročnina lista: Celo leto 30 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserirati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravljalstvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon Interurban št. 113.

45. številka.

MARIBOR, dne 10. junija 1925.

Letnik I.

Dr. Korošec o položaju.

Načelnik SLS in Jugoslovanskega kluba dr. Anton Korošec je na nedeljski seji vodstva SLS v Ljubljani takole označil sedanji politični položaj:

V ospredju naše notranje politične situacije stoji danes vprašanje:

Ali bo prišlo do sporazuma med radikalno in hrvatsko seljaško stranko in končno do radikalno-radičevske vlade?

Slovensko narodno zastopstvo smatra za svojo dolžnost, da vas obvesti, kako ono gleda na to vprašanje, in je vsled tega sklicalo za danes sejo vodstva SLS v Ljubljano.

Najprej je treba razjasniti pojem sporazuma, ki se danes rabi na vseh koncih in krajih. Sporazum, kakor se danes rabi z ozirom na razgovore med Pašičem in radičevci,

to ni sporazum, kakor si ga je zamislil blok narodnega sporazuma in ljudske demokracije,

in za katerega so šle pri zadnjih volitvah s takim ognjem v boj vse opozicijske stranke. Vsebinskega sporazuma, o katerem se sedaj toliko govori, je popolnoma različna od vsebine sporazuma, ki ga je zapisala opozicija na svoj program.

Mi želimo s sporazumom izvršiti veliko sanacijsko delo za našo državo, dati Hrvatom in Slovencem na njihovih teritorijah vse državljanske svobodščine in pravice;

urediti na temelju ravnopravnosti in najširše samouprave vso državo za prijetno stanovanje vseh treh bratov. Z našim sporazumom bi bile zagotovljene državi jakost, mir in bodočnost; brez njega bo ostala torišče med seboj borečih se bratov, slaba v sedanjosti, nesigurna v bodočnosti.

S centralizmom se osobito mi Slovenci in Hrvati ne bomo nikdar sprijaznili

in politični razvoj po celem svetu ne govori za bodočnost centralizma, ampak za široke samouprave posameznih narodnih enot, ker se more samo v njih izživeti demokratičen nagon našega časa. Ne smemo tudi prezreti, da živimo v bližini federativne Rusije in da federativne ureditve Rusije nihče ne šteje med slabe prihoditve ruske revolucije.

Mi Slovenci smo se po načelu samoodločbe odločili za skupno življenje v eni državi s Hrvati in Srbi,

a smo od vsega početka zahtevali, da se nam v skupni ustavi zagotovi za našo slovensko individualnost potrebna samostojnost. Na tej zahtevi vztrajamo naprej. Isto samostojnost, podprto ne samo po prirodnem pravu, ampak tudi po zgodovinskem državnem pravu, zahtevamo tudi Hrvati.

Državno edinstvo torej sprejemamo, narodno edinstvo pa, če se pod tem razume, da moramo prenehati biti Slovenci, kratkoma odklanjamo.

Ako pa kljub temu kdo hoče z nami narodno edinstvo v tem smislu, dobro, naj se posloveni, ako ga je volja.

Sporazum, kakor si ga sedaj ob razgovorih med Pašičem in Radičem zamišljajo, pa ni ta stvarni in veliki narodni sporazum, ampak le sporazum, ki bi naj omogočil skupno vladno radikalov in radičevcev na podlagi sedanjega faktičnega stanja. V teh razgovorih ne gre za končno ureditev razmerja med Hrvati in Srbi. Res je Stjepan Radić na početku razgovorov poslal Pašiču pismo, v katerem mu objasnjuje, kako si on sedaj predstavlja narodni sporazum,

toda Pašič je razgovor o tem odklonil.

Ko je odlomek tega pisma prišel pred par dnevi v javnost, je tudi Pavle Radić izjavil, da predlog ni več aktualen. Sporazum, za katerega se sedaj vršijo razgovori, vsebuje le zahteve: da se overovijo osporjeni hrvatski mandati, da se da svoboda Radiću, dr. Mačku in tovarišem, da se uporaba zakona o zaščiti države glede Radičeve politične organizacije ukine ter da se preneha s preganjanjem hrvatskih volilcev.

Da se o navedenih točkah vodijo med radičevci in radikali pogajanja, to je gotovo, tega nihče ne taji. Ali se pa vodijo z namenom, da se potem ustvari skupna vlada, to je drugo vprašanje.

Pavle Radić nam v bloku izjavlja, da se smatra še vedno za člana bloka narodnega sporazuma in ljudske demokracije

ter da se dosedaj še ni razgovarjal o tem, ali in kako sestavijo radikali in radičevci skupno vladno, a Pašič zatrjuje Pribečeviću isto glede na vladni blok. To sta dve edino kompetentni priči in mi nimamo razloga, da bi jima ne verjeli.

Toda kar še ni, to se lahko še zgodi. Ako so sedanja pogajanja med Pašičem in Radičem končajo vendarle povoljno, potem ni izključeno, da gresta obe strani še en korak naprej in se začnejo tudi pogajanja

za sestavo koalicijske vlade.

V tem smislu je možno dvoje. Ali stopijo radičevci goli in nagi, brez vseh nadaljnjih koncesij in pogojev v vladno. To bi seveda vsaj po mojem mišljenju pomenilo, da izstopajo iz bloka, ker na celi črti zapuščajo njegov program. Hrvatski narod bi moral tedaj še skozi ene vice. Toda mislimo, da te ne bi bile niti tako hude niti tako dolgotrajne, kakor dosedanje. Drugi deli bloka pa vključ temu ne bi šli vsaksebi, ampak bi se še tesneje združili, še višje vzdignili svojo zastavo, na kateri stoji:

delo za sporazum, delo za demokracijo, borba proti korupciji, borba proti brezzakonitosti.

Ali pa ostanejo radičevci zvesti idejam bloka in stopijo v vladno z odkritim namenom, da izvršujejo na celi črti blokovo program, ki je: upostaviti takoj zakonito stanje po vsej državi, razpisati nove, svobodne volitve ter pristopiti takoj k velikemu delu narodnega sporazumevanja, kakor nam plava pred očmi. V tem slučaju bi se pokazalo, da ne bi — čeprav bi blok razpadel — niti mi, niti demokrati, niti muslimani delali ovir,

ampak kot odkritosrčni prijatelji države, katero želimo videti urejeno in jako, nesebično in pošteno, valno podpirali in pomagali pri tem velikem poslu.

Toda mi smo uverjeni, da nam ne bo dana prilika, da pokažemo svojo nesebičnost in poštenost. Pašič ne želi sporazuma, ker on in Pribečević politično živita od spora med brati in njihove nesloge.

Pašič ne želi sporazuma, ampak hoče razcepiti blok, razcepiti tudi HSS

ter kompromitirati Radičev stranko. Vendar pa moramo kljub vsemu temu ob tej priliki opozoriti celo državo na dejstvo, da še nikdar ni bilo tako ugodne prilike, ne tako velike lahkote, da pridemo do sporazuma, kakor ravno v sedanjem momentu. Ne bo minulo leto in razmere se bodo zopet poostrele, nastopile bodo nove težkoče, ki jih bo težje premagati, kakor sedanje. S centralizmom se ne morejo konsolidirati naše notranje politične razmere. In vendar zahtevajo vulkanična tla po celem svetu, da varujemo, kar smo si ustvarili, zahteva tudi naše mizerno finančno stanje, da se rešimo katastrofe. Veliko odgovornost pred zgodovino in pred narodom bi vzeli vsi tisti nase, ki ni zamudili priliko, ko se najlažje da državi mir, red in sloga.

Da torej kratko ponovim: Blok še obstoji. Njegova bodočnost ni več trdno zagotovljena, toda naj se zgodi karkoli, vedno bodo ostale stranke, ki bodo delale za idejo sporazuma in demokracije ter se borile proti nasilju in korupciji. Med temi strankami se bo nahajala tudi naša Slovenska ljudska stranka.

Mi trdno upamo v zmago idej in prepričani smo, da ako se zgodi, česar ne želimo, da ne bo dolgo trajalo, pa se bomo zopet borili ramo ob ramo s Hrvati za svoje pravo v tej državi. To bo zadnja borba v tej državi.

Danes je stari Pašič edini absolutni gospodar politične situacije. Škoda, da je počasen in slab gospodar. Zato zaostaja vse naše javno življenje, zato ni nobenega živega napredka v državi. Kakor polži lezemo sedaj naprej, sedaj nazaj. Radikali sami tožijo: ž njim se ne more, a brez njega tudi ne. Kadar kralji postanejo stari in slabotni, si postavijo mlade in inteligentne regente. Pašič je ljubosumen na vse. Ne pusti nikogar, da bi vršil to, česar on ne more več in kar bi se v korist države in narodov moralo zgoditi. Niti tega nam Pašič ne da, kar nam je v ustavi obljubil. Vsak ve, da mi zahtevamo avtonomijo Slovenije, a Pašič nam je dal namesto nje dve oblasti. Toda tudi tem oblastem ne da in neče dati niti tega samostojnega življenja, ki jim ga je v ustavi določil. Mi smo prepričani, da zaradi tega ne, ker je tudi sam uvidel, da so te samouprave nemogoče, da ne bi imele življenske sile in da je le naša avtonomija pravilno zamišljena in zasnovana. Pašič sedaj premišljuje, kako bi to napako prikril.

Zato je tembolj upravičena naša podvojena zahteva, da naša avtonomistična misel dobi kri in meso.

Tudi vse parlamentarno delo stoji popolnoma pod zavlačevalno, počasno in nesigurno, tipajočo taktiko Pašičevo. To ni več parlament, ampak samo kulise za Pašičev absolutizem v naši državi.

Parlament ne dela, ker ga Pašič ne pusti delati, in kar dela, to nosi vse pečat Pašičeve individualnosti.

Vse je slabo, nepopolno, reakcionarno, ne odgovarja več sedanjim razmeram. Vse notranje življenje umira na nesposobnosti absolutizma v ministrskem predstvi. Naš klub bo vršil tudi nadalje v parlamentu svojo dolžnost. Boril se bo proti reakcionarnim predlogom

vlade, kritiziral delovanje uprave ter stavljal tudi svoje samostojne zahteve. Kar se ne more doseči, ni klubova krivda, ampak nesposobnost, nerazumevanje, počasnost in večkrat tudi hudobna volja tistih, ki nam danes režejo kruh. Toda za nas velja: glave pokonci, borba traja naprej, bodočnost je naša!

Politične vesti.

NESOGLASJA MED HRVATSKIM NARODNIM ZASTOPSTVOM.

Zagovorniki brezpogojnega strankarskega sporazuma radičevcev z radikali so nedavno z nekakim zadovoljstvom in veseljem ugotavljali, da se je tudi Pavle Radić od Pašiča navadil — molčanja, ko po raznih sestankih in razgovorih ne da prav nobenih izjav. Da tako molčanje ni nobena pridobitev, je jasna stvar in prav naivno so izgledali oni Hrvati, ki so se še nekako ponášali in tešili s tem, da »imata

samo Pašič in Pavle Radić

situacijo v rokah.« Hrvatski, večinoma v Zajednici organizirani inteligenci že dolgo ni po volji politika par voditeljev HSS, ki se sedaj že zateka k molčanju, prikrivanju in drugim nedemokratičnim metodam.

Zajedničarji so bili pa nedavno tudi

napadeni v »Domu«,

glavnemu glasilu hrvatske seljaške politike, češ, da nasedajo batinašem (samostojnim demokratom) ter nepotrebno in neprevidno napadajo Pašiča. Članek je podpisal »Domov« urednik Herceg, bivši HRSS poslanec.

»Hrvatov« odgovor.

Zajedničarji so na ta napad v »Hrvatu« odgovorili takole:

»Mi ne vemo, odkod ve g. Herceg za batinaške tajnosti, ki se baje širijo med Hrvati, dobro pa vemo, da med zajedničarji in batinaši ne obstoje nobene skrivnosti, ker mi nimamo z batinaši nobenih zvez, najmanj takih, da bi nam oni zaupali svoje največje tajnosti. — Hrvatska zajednica je odločna protivnica batinašev in radikalov (kajti tudi ti so batinaši), in protivnica obeh bo ostala, dokler bo prepričana, da nasprotuje politika enih in drugih življenskim interesom hrvatskega naroda. Zato besede gospoda Hercega, napisane na naš naslov, odločno zavračamo. Ravno tako prepuščamo g. Hercegu njegovo prepričanje, kako da bi bilo mogoče doseči pošten in pravičen sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci. Naše mnenje o tem je precej drugačno.

Mi mislimo, da je sporazum s Pašičem nemogoč in o tem smo prepričani iz stvarnih razlogov, ne pa na predlog kakih tajnosti, ki jih zajedničarji ne poslušajo in ki z batinaši niti družabno ne občejuje. Po Pašičevem govoru ni nobena tajnost, da želi Pašič, da bi bilo vodstvo HSS obsojeno in to Pašičevo željo je objavila tudi »Samouprava«. Točno je sicer, da HZ v Beogradu nima svojih zastopnikov, ker ni šla v volitve kot stranka, ampak so njeni člani izvoljeni kot republikanski kmečki poslanci. Kot taki so oni vstopili v klub HSS v parlamentu in se niso odrekli onega programa, na katerem so bili izvoljeni. Odtod je razvidno, kakšen položaj imajo poslanci HZ v parlamentu in v klubu HSS. Vse zmedenosti pojmov pa je krivo napačno tolmačenje besede sporazum. Mi razumemo pod sporazumom sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci o notranji ureditvi države, v novejšem času pa se tolmači sporazum kot sporazum med radikali in radičevci. To je treba razumeti in potem ne bo več nobenega prekanjanja.«

Stališče zajedničarjev,

odnosno »Hrvata« je ostalo neizpremenjeno. Od prvega začetka zelo skeptični so zajedničarji danes prepričani, da z današnjim vodstvom radikalne stranke ni mogoče napraviti pravega sporazuma. Pašič—Pavle Radić razgovorov se je pretečeni teden več vrstilo. Zajedničarji se za to razgovarjanje nič ne brigajo, Pavle Radić pa molči. Beograjske »Novosti« so zatrjevale, da gre pri teh razgovorih za Stjepan Radičeva osebo in ne za sporazum.

Dr. Korošecov govor

je ponedeljkom »Hrvat« objavil na uvodnem mestu in baje je radi tega Radičeva »Slavenska knjižara« odpovedala prodajo »Hrvata« v svojem lokalni.

Mi in Bolgarija. V torek, ravno na dan druge obletnice krvavega bolgarskega režima, je odgovarjal zunanji minister dr. Ninčić na znano interpelacijo dr. Voje Markovića o naših odnosih do Bolgarije. Dr. Ninčić je bil tokrat bolj previden, kot pa nedavno, ko je trdil, da je potrebno, da beograjska vlada diplomatsko podpira sedanjo bolgarsko vladno. Podrobnejše o tej važni razpravi objavimo prihodnjč.

Širite „Našo Stražo“!

Še enkrat samostojno-demokratska komedija.

Enkrat smo že govorili o hrvatsko seljaški deputaciji, ki si jo je dal Pribičević za Binkošti iz okolice Siska poslati v Beograd in smo ob tej priliki navedli tudi izjavo važnega člana radikalnega tabora, profesorja Jeliniča, ki velja sedaj za Pašičevega zaupnika. Jelinič je med drugim Pribičevićev seljaški shod imenoval »cirkus« ter se je s tem popolnoma soglasil še z mnogimi drugimi srbskimi glasovi.

Beograjske »Novosti« primerjajo Pribičevićevo deputacijo mađarskega komisarja za Hrvatsko Čuvaja v novembru 1912. To primerjavo označujejo takole: »O tej veliki deputaciji in banketu je izšla celo posebna knjižica, tiskana na državne stroške. Določenega dne se je sestalo v Zagrebu v hrvatski zbornici okrog 4000 Hrvatov in Srbov iz Zagorja, Like, Banovine, Srema, Virovitice in kar je posebno značilno — v tej knjižici so zabeležene tudi deputacije iz Martinske vasi, Trebarjeva in Siska, torej iz istih krajev, odkoder je zadnjič sprejel »deputacijo« prevzvišeni gospodin Pribičević. Komisarju Čuvaju so bile te deputacije potrebne, da na Dunaju in v Pešti dokaže, kako ga ljubijo hrvatski in srbski kmeti, kako ima on večino med njimi in kako je neobhodno potrebno, da še nadalje v interesu države ostane na oblasti. Niso pa pretekli niti trije meseci in Čuvaj je padel. Niti Dunaj, niti Pešta ni verjela njegovim naročenim deputacijam.«

Važno je tudi to, da mnogi beograjski listi — režimski in na pol režimski — Pribičevićeve seljaške deputacije sicer niso obravnavali na podoben način, kakor radikal Jelinič, ali »Novosti«, ki so jo po odpravili s par vrsticami, ki so pa nad vse značilne in pomembne. Da je »Politika« suho konstatirala samo 300 deputantov na zborovalnem prostoru hotela »Slavija«, smo že omenili. Drugi listi so pa k tej konstataciji še dodajali, da se je skušalo z orjunaši, ki so imeli baš tedaj svoj kongres, imitirati večje število seljaških poslancev in da se je cela deputacija omogočila tudi na ta način, da so se pravi in ponarejeni seljaki vozili zastonj in z znižanimi kartami pod imenom orjune. Iz vseh teh ugotovitev se nedvomno razvidi, da je samostojno-demokratski cirkus v Beogradu prav slabo odrezal.

Kakor nalašč za to priliko je tudi radikalno »Vreme« napisalo oster članek proti samostojno-demokratskim metodam in naklepom. V tem članku se povdarja, da ni nacionalni blok nikdar predstavljal kake parlamentarne enote in da sta šli stranki, ki tvorita takozvani »nacionalni blok« vsaka s svojim programom in vsaka s svojim volilnim proglasom med narod. Od naroda se je zahtevalo samo odobrenje za neko gotovo politiko brez vsakega navajanja, s katero se bo pa politika v parlamentu izvajala. Radikali in samostojni demokrati imajo vsak za sebe proste roke, ker imajo vsak svojo individualnost in se niso zliili v eno stranko.

Napram vsemu temu se prav smešno sliši vriščanje in kričanje po samostojno-demokratskih listih, ki že leta in leta strašijo Beograd s strahoto in nevarnostjo od strani Radičevcev in močnih prečanskih strank sploh. Pribičević prosi in zaklinja Beograd, naj mu dajo časa, da uniči vse te nevarne stranke, a šele iz ljudskih in srednjih šol bo po njegovi izjavi izšla generacija, da iztrebi radičevščino. »Slobodna Tribuna« k temu prav dobro pristavlja: Sedem let je čakala država in prenašala največje pretrse, Pribičević pa prinaša kot svoj uspeh en shod v Varaždinu, eno deputacijo iz Siska in vrečo ukradenih volilnih kroglic. Koliko je še treba časa in koliko naj še pretrpi država, da Pribičević iz vseh Hrvatov in onih, ki so še danes v ljudski šoli, napravi nekaj podobnega onim, ki so se mu prišli pokloniti iz Siska.

Po svetu.

Divjaštvo v Bolgariji. Te dni enkrat bo zopet nekaj javnih justifikacij v Sofiji. V drugem procesu obsojena Adela Nikolova in Eugen Lege ne bosta obsojena, ker si ob zavzemanju francoskega časopisja za ta dva svoja rojaka režim le ni upal izvesti tega zločina. Krvavi režim je odstopil od svojega prvotnega sklepa pod imenom »pomilostitve« na dosmrtno ječo. — V Nišu je prišlo zopet več bolgarskih beguncev inteligentov in seljakov, ki pripovedujejo strašne stvari iz Bolgarije. Tako je v soteskah Vitošplanine na pol zakopanih nad 9000 žrtev Cankovih morilcev, vlada je pa pota na Črni vrh na Vitošplanini zaprla ter je dala po listih opozoriti turiste, naj ne hodijo na to planino, ker so pota nevarna.

Katoliško-socijalističen kabinet v Belgiji. Po skoro mesec dni trajajoči vladni krizi dobi Belgija slednjič le delazmožno vlado. Sestavlja jo Poulet. V novi kabinet stopi 5 zastopnikov katoliške in 5 zastopnikov socijalistične stranke. Nova vlada bo imela v parlamentu potem nad dvetretinsko večino. V vlado stopijo vodilni politiki obeh strank, in sicer Jansen in Tschofen iz katoliške in Vandervelde, Wanters ter Andersen iz socijalistične stranke. Toulet prevzame poleg predsedništva še justico, zunanji minister pa bo Vandervelde.

Umikanje Francozov v Maroku. Med Francozi in Kabili v Maroku se vršijo srditi boji, v katerih so bili Francozi na več mestih poraženi. Zapustiti so morali nekatere važne postojanke, ki so padle v roke sovražnika. Novih uspehov pričakujejo Francozi z zaključkom francosko-španskih pogajanj glede skupne ofenzive proti Abd el Krimu.

Nevarni nemiri na Kitajskem. Iz štrajka tekstilnih delavcev v Šangaju se je razvilo nevarno gibanje med Kitajci, naperjeno proti tujcem, pred vsem Angležem in Japoncem. V Šangaju, največjem industrijskem središču Kitajske, obstoja okrog 50 velikih predilnic, katerih lastniki so Angleži in Japonci, ki neusmiljeno izmogavajo domače kitajske delavce. Dokler ti niso bili organizirani, so jih njihovi gospodarji gulili do kosti. Delavci so bili pravi sužnji, katere se je sililo k delu z batinami. V tovarnah so delali tudi mladoletni otroci, od 6 let naprej, za katere je bila delavnica prava mučilnica. Zadnje čase so se zavzeli za te bedne sužnje kitajski dijaki, ki so se šolali v Rusiji. Delavci so bili kmalu organizirani ter so pred kakim mesecem stopili v štrajk, ker jim delodajalci niso izpolnili zahteve po izboljšanju plače in odpravi nečloveških kazni, posebno batinjenja. Angleški in japonski podjetniki so mislili štrajk na kratko likvidirati s pomočjo policije, ki je popolnoma v njihovih rokah. Policija je aretirala glavne kolovodje, toda to pot to ni imelo uspeha. Nastali so cestni nemiri, pri katerih je tekla pogosto kri. Kitajci so pričeli resno ogrožati priseljence, katerim nudi zaščito samo še mednarodna posadka, ki se je izkrcala v Šangaju. Tujcem sovražno gibanje se je razširilo iz Šangaja po celi državi ter zavzema vedno resnejši obseg. Govori se že o oboroženi akciji evropskih držav in Japonske, kakor leta 1900 ob priliki boksarske vstaje.

Rekorden polet italijanskega pilota. Italijanski pilot Pinedo je postavil nov svetovni rekord v poletu na daljavo. Od 30. aprila do danes je preletel z enim in istim letalom ogromno razdaljo 54 tisoč kilometrov — skoro 10 tisoč kilometrov več, nego znaša obseg zemlje okrog ekvatorja. Pinedo je letel s hidroplanom iz Lago Maggiore preko Azije in Avstralije v Tokio ter se vračal po isti poti. Njegov polet prekaša v vstrajnosti in razdalji polet okoli sveta, katerega so izvršili Amerikanci in polet Pariz—Tokijo, katerega je napravil Francoz Pelletier d'Oisy.

I. kongres krščanskih socijalistov

je v nedeljo v Ljubljani ob lepi udeležbi nad 600 delavcev in delavk sprejel sledeče resolucije:

1. Duhovnik in delavstvo.

Delovni sloji, ki se oklepajo krščanskega socijalizma, se zanašajo v veliki meri na sodelovanje duhovništva pri prizadevanju za uresničenje krščansko-socijalističnega programa. Zlasti naglašajo živo potrebo, da se v industrijskih krajih stvari čim najozjaje zveza med duhovništvom in delavstvom. Zato želi kongres, da se duhovski naraščaj poleg svojih študij, temeljito seznanja s socijalnim vprašanjem.

2. Dijaštvo in delavstvo.

Krščansko socijalistično delavstvo se zaveda, da je za zmago idej krščanskega socijalizma potrebna enotna fronta vseh poštenih in poštenih elementov naše družbe. Smatra, da je predvsem mlado izobraženstvo poklicano, da vstopi v borbo za pravičnost in enakopravnost. Zato poziva delavstvo, zbrano na I. krščansko-socijalističnem kongresu, celokupno izobraženstvo, pred vsem pa njega naraščaj, dijaštvo, da se krščansko-socijalističnemu pokretu aktivno pridruži.

3. Kmetško-delavsko vprašanje.

I. kongres krščanskih socijalistov naglašja, da postaja kmetško-delavsko vprašanje pri nas vedno bolj aktualno in za bodočnost našega ljudstva velepomembno. Posebej še pa je viničarsko vprašanje Štajerske tako pereče, da se mora čimprej pravično rešiti.

4. »Krekova mladina.«

Krščansko socijalistično delavstvo se zaveda, da bo moglo tekmovali z drugimi stanovi le, ako bo primerno izobraženo. Zato je ustanovilo svojo lastno kulturno organizacijo »Krekovo mladino«, ki naj zbere v svojo sredo vse krščansko misleče delavstvo in izobraženstvo, da ga seznanja s programom krščanskega socijalizma in mu nudi priliko, poučiti se o različnih perečih socijalnih vprašanjih ter si vzgojiti sposobne voditelje. V ta namen naj se osnuje posebna Krekova šola.

5. »Jugoslovanska strokovna zveza.«

I. kongres krščanskih socijalistov povdarja, da so le ideje krščanskega socijalizma sposobne preosnovati obstoječi krivični družabni red ter uveljaviti socijalno pravičnost, ker so edino te zares nasprotne kapitalističnemu materijalizmu, iz katerega je nastal materijalističen socijalizem in komunizem.

Krščansko socijalistično strokovno organizacijo pa bodo mogle v polni meri izvršiti svojo nalogo v vzajemnem sodelovanju v vsej državi.

Zato naroča I. kongres krščanskih socijalistov Jugoslovanski strokovni zvezi v Ljubljani, da stopi v ta namen v stik z Jugoslovanskim strokovnim savezom v Zagrebu, Splitu in Sarajevu in da inicijativno za enotno strokovno organizacijo Jugoslavije.

6. »Delavska zveza.«

Kongres naglašja veliki pomen Delavske zveze kot posebne politične organizacije v okviru SLS, da zastopa v javnosti in v stranki koristi siromašnih delavskih slojev.

7. Delavsko združništvo.

V smislu in duhu vsega dosedanjega krščanskega socijalističnega gibanja med Slovenci in drugimi narodi po-

vdarja krščansko socijalistično delavstvo na svojem kongresu, da je poleg kulturnega, političnega in strokovnega socijalnega delovanja potreba delavstvu predvsem gospodarske zaslombe v samopomoči.

V ta namen izjavlja kongres krščanskih socijalistov: 1. Delavsko združništvo, označeno najjasneje v konsumnih zadrugah, tvori temelj gospodarske samopomoči delavcev in vseh malih ljudi. Zato je dolžnost vseh, da z vse mi silami podpirajo svojo konsumno združno organizacijo.

2. Mnogo premalo pozornosti je slovensko krščansko socijalistično delavstvo posvečalo doslej kreditnim združnim organizacijam. Z ozirom na razmere sedanjega časa kongres nujno priporoča skrajno varčevanje ter snovanje kreditnih zadrug povsod, kjer jih še ni, po načelih vzajemne samopomoči. Tam pa, kjer že obstoje hranilnice in posojilnice, se priporoča, da se jih tudi delavstvo le še bolj oklene.

Kongres naroča Jugoslovanski strokovni zvezi, da prej ko mogoče ustanovi v Ljubljani centralni kreditni zavod kot delavsko samopomoč.

8. Delavski tisk.

Z ozirom na veliko važnost delavskega tiska naj bo naloga vseh naših organizacij, da se čimbolj razširi naš delavski tisk. V ta namen naj se po vseh krajih ustanovijo propagandni odbori za delavski tisk, katerih skrb bodi, da se na »Pravico« naroči vsak član naših organizacij in da se »Pravica« čimbolj razširi tudi med neorganizirane somišljenike. Vsi odbori naših organizacij naj bodo naročeni tudi na »Socijalno misel« in vsaka organizacija naj ima tudi vse naše brošure. Vsa naša prosvetna društva naj bodo naročena na »Pravico« in na »Socijalno misel« in v vseh knjižnicah naj bodo tudi naše brošure.

Dnevne novice.

ZA ZNIZANJE DESETKA.

Po naročilu Jugoslovanskega kluba je vložil posl. J. Vesenjaka nujen predlog za znižanje desetka.

Gospodarska kriza je najhujše zagrabil našo kmetško ljudstvo, naše male in srednje posestnike, ki živijo pretežno ali izključno od kmetijstva. Splošno se opaža ne le padanje kupne moči teh slojev, temveč celo silno gospodarsko propadanje in naravnost beda.

Poleg splošne gospodarske depresije je temu kriv pretirani fiskalizem naše finančne uprave. Posebno breme in nevarnost za obstoj pa tvorijo določbe zakona o taksah in pristojbinah, ki se nanašajo na prenose nepremičnega premoženja.

Da preprečimo nove, nerazrešljive zadolžitve, predlagamo izpremembo določb o prenosnih, in sicer na ta način, da državi ne odvzamemo v izdatni meri tega vira njenih dohodkov, pač pa omogočimo novim gospodarjem njihov obstanek.

Predlogu je glavni namen nekoliko olajšati prenose med onimi, ki ne trgujejo z zemljo in favorizirati prenose zemlje v roke kmetijskih rodbin, ne posameznih oseb, zraven upoštevati socialne razmere ter olajšati takse pri vseh prenosih med sorodniki v prvem kolenu. Vse to naj omogoči eksistenco in zbudi veselje, in ljubezen do kmetijstva ter indirektno preprečuje beg od kmetijske grude.

Vse stranke in vsi govorniki so posebej pri razpravi o zakonu o kmetijskih kreditih povdarjali važnost sloja, ki osebno obdeluje svojo zemljo. Sistematsko delo v njihovo zaščito in njihov napredek je najboljši dokaz razumevanja položaja in ljubezni do malokmetijstva, zato si dovoljujemo staviti sledeči predlog zakona o izpremembi zakona o taksah od 30. marca 1921 z izpremembami in dopolnitvami od 27. junija in 20. decembra leta 1921 in 25. oktobra leta 1923.

Člen 1. Tar. br. 12 dopolnjuje se in glasi:

Za kupoprodajne pogodbe plača se taksa po vrednosti, in sicer:

- a) za kup in prodajo premičnin 1 odstotek;
- b) za kup in prodajo nepremičnin 3 odstotke;
- c) vsi prenosi kmetijskih posestev, njihovih nepremičnin in pripadajočega obrtnega živega in mrtvega inventarja do vrednosti 200.000 takse proste so med možem, in ženo, med starši in njihovimi otroci ter med otroci. Ako znaša vrednost posestva in živega in mrtvega inventarja 200.000 D, plača se pri vseh prenosih prenosna taksa 2 odstot. Pod kmetijskim posestvom v smislu te določbe se razumevajo vsa posestva na deželi, ki ne služijo obrti, trgovini ali industriji.

Č) Pri kupoprodajnih prenosih, kjer je kupec sam kmetovalec, ki se osebno bavi s kmetijstvom in mu je to glavni vir dohodkov ter ima rodbino, je prenosna taksa 2 odstotka.

Člen 2. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše in je obvezen od dneva objave v »Službenih Novinah«.

Smrtna kosa pri Sv. Rupertu v Slov. gor. Na binkoštno soboto in nedeljo so naši zvonovi prav milo pritrkavali. Kdo je neki umrl, so se ljudje povpraševali? »Farovška Gera«, se je povsod glasilo. Rajna je bila že 82 let stara in sestra g. župnika Pajterja, ki mu je 32 let prav skrbno in marljivo gospodinjila. Z njo je g. župnik izgubil dobro gospodinjjo. Na prvi pogled je bila videti bolj ostrega značaja, a vendar dobrega in blagega srca. Kako Rupertovi stare ljudi spoštujemo, pa je pokazal sijajni pogreb, katerega je spremljala velika množica ljudi. Rajna je zadnje čase mnogo trpela v svoji bolezn. Sprevidena je bila večkrat s sv. zakramenti ter je vdano in mirno v navzočnosti svojega brata, g. župnika, v Gospodu zaspala. Njej naj

sveti večna luč! G. župniku in sorodnikom pa naše iskreno sožalje!

Pomembna prireditev pri Sv. Ani v Slov. gor. Na binokostni pondeljek je obhajala naša župnija lepo slovesnost, vršila se je blagoslovitev temeljnega kamna za novi »kat. prosvetni dom.« Po pozni službi božji, katere so se udeležili predvsem fantje in dekleta, so vsi udeleženci, okrašeni z belimi nageljčki in slovenskimi trakovi, odkorakali v dolgem sprevodu na lepo ozaljšan stavbeni prostor. Najprvo je z ubranimi besedami pozdravil vse navzoče domači g. župnik Fr. Letonja, ki je za novi »kat. prosvetni dom« daroval tudi večjo svoto denarja, za kar se mu prav iskreno zahvaljujemo. Nato je govoril I. podpredsednik Prosvetne zveze v Mariboru, g. profesor Ivan Prijatelj, o pomenu prosvetnega doma kot središča in ognjišča naše izobrazbe, naše srčne kulture. Po njegovih navduševalnih besedah je g. župnik blagoslovil temeljni kamen, katerega sta dva fanta med pevanjem himne »Povsod Boga« položila v zemljo. Ko sta še govorila zastopnica Dekliške in zastopnik Mladeniške zveze in smo vsi navzoči zapeli himno »Lepa naša domovina«, smo se ob pol 12. uri razšli. — Popoldne po večernicah je bila prireditev. Naš pevski zbor je zapel nekaj prav mičnih pesmi, članice Dekliške pveze pa so igrale igro Ivana D'Arc »Devica Orleanska.« Igrale so prav dobro, zlasti pa je oni prizor, ko pojeta Ivanina sestra in njena prijateljica pred podobo Matere božje, vsem gledalcem segal globoko v srce, tako da se marsikateremu gledalcu in gledalki globoke ginjenosti zasolilo oko. Za lep uspeh igre ima veliko zaslugo g. režiser, katerega prosimo še za nadaljno pomoč. Popoldanske prireditve so se udeležili tudi zastopniki iz sosednjih župnij, posebej moramo omenjati fante-pevce od Marije Snežne in tamburaše od Sv. Benedikta, ki so med odmori peli, oziroma igrali, za kar se jim toplo zahvaljujemo. Cela prireditev je lepo uspela in brezdvoma bo ostala vsem v najlepšem spominu. Da pa bomo doživeli še lepšo slovesnost, blagoslovitev novega »katoliškega prosvetnega doma«, zato moramo iti vsi krepko na delo, ne boječ se ne truda, ne znoja, ker »od zrna do zrna pogača«, od kamna do kamna pa stavba »kat. prosvetnega doma«!

Tretji red sv. Frančiška. V sredo, dne 17. junija t. l. bo mesečni shod skupščine duhovnikov ob pol peti uri zvečer. Tudi neudje so prijazno vabljeni.

Samomor. Iz Remšnika pri Marenbergu poročajo: V pondeljek zjutraj se je ustrelil iz samomorilnega namena skozi prsa v takozvani Remšniški grabi 50 let stari Ivan Dobnik. V samotni grabi ni priskočil nikdo samomorilcu na pomoč in tako je izkrmavel. Ko se je pripeljal mariborski rešilni oddelek na mesto samomora, je bil Dobnik že mrtev. Dobnik bi bil namreč moral plačati 1200 D alimentov, ker ni imel denarja, si je sam končal življenje.

Sokolska veselica v Ljutomeru, ki se je vršila dne 7. t. m., je bila v primeri s prejšnjimi, vsakoletnimi veseliciami na posebnem višku. To je imelo pred vsem čast konstatirati nekaj ljutomerskih gospodov in dam, katere so prejele za svoje poštveno delo v šotarih in gmotno podporo za to veselico ter ljutomerskega Sokola vobče kot plačilo nesramna izzivanja in še celo klofute. Odlikovala sta se v tem oziru predvsem neki slovenski javnosti dobro znan, v Ljutomeru stanujoč pesnik in naš nadebudni vzgojitelj naroda, gospodič Gregorčič, učitelj iz Murske Sobote. Na tega brata, razgrajajo, je lahko Sokol v Murski Soboti še posebno ponosen, kajti delal mu je in to še celo v kroju in pozni nočni uri — posebno čast in reklamo. Zares sokolska vzgoja. Čestitamo!

Odlatite spominske plošče pesniku Antonu Medvedu. V nedeljo se je vršilo v Kamniku v rojstni hiši pesnika Antona Medveda slovesno odprtje spominske plošče. Te slavnosti so se udeležili zastopniki oblasti ter številna prosvetna društva. Slavnostni govor je ob odkritju govoril pokojnikov prijatelj, pisatelj Fr. Finžgar.

Poslanec Škulj se ponesrečil. V nedeljo se je peljal v Ljubljano na sejo vodstva SLS poslanec g. Škulj v priklop nem vozičku motorja g. Novaka. Pri Turjaku je zavozil motor v neki avtomobil ter se prevrnil. Poslanec je zadobil hude poškodbe, da se je onesvestil. Ležati bo moral dalje časa v postelji, da ozdravi.

Opasna avtomobilska nesreča v Ljubljani. Minulo nedeljo se je pripetila v Ljubljani okrog 11. ure ponoči pri železniškem prelazu na Tržaški cesti avtomobilska nesreča, ki po izredno srečnem slučaju ni postala katastrofalna. Šofer Janko Mehart je zavozil z avtomobilom, v katerem je sedelo šest oseb, v zaprte zatvornice železniškega prelaza v trenutku, ko je pripeljal po progi brzovlak iz Trsta. Šofer zatvornic ni opazil, z vso silo zavozil v nje ter jih raztrgal; na drugi strani se je zaletel v brzovlakni drog ter se prevrnil. Vse osebe so več ali manj resno ranjene, ker so jih opazile po glavi zatvornice. Imeli so samo srečo, da se avto ni na sredi proge ustavil, ker je v trenutku, ko je zdrknil čez progo, pridrvel tudi že brzovlak.

Čudna aretacija policijskega predstojnika. Šef tajne policije za celo Vojvodino in takozvani gradski kapetan mesta St. Kaniža Rudivoj Lungolov je bil aretiran. Lungolov je bil dobrovoljski oficir na solunski fronti. Po preobratu so ga radi dobrovoljstva odlikovali s tem, da so ga postavili na eno najbolj delikatnih mest: šefa tajne policije za celo Vojvodino. Poleg te visoke službe je še bil odlikovan z dostojanstvom gradskega kapetana mesta St. Kaniža. Te dni je bil ta vladni mož ter negovanec kar nenadoma aretiran od bivšega madžarskega uradnika Kalmana radi komunistične in madžarske propagande ter vohunstva. Glavni corpus delicti, radi kojega je bil Lungolov vtaknjen pod ključ, so študije predsednika čehoslovaške republike Masaryka, v katerih je razprava o boljševizmu. Ako bo Lungolov iznesel dokaze za svojo protizakonito aretacijo pred sodiščem, bodo radi njegovih izpovedi težko prijedati razni ugledni radikali. Aretacija Lungolova je vzbudila po celi Vojvodini veliko senzacijo.

Podrobnosti o Lungolovi aretaciji. V zgorajšnji notici poročamo, da je bil aretiran šef tajne vojvodinske policije in gradski kapetan Lungulov. Aretacija se je izvršila v Subotici in aretirani je bil prvotno predan subotškemu sodišču. Subotški preiskovalni sodnik ga je takoj izpustil, ker ni nič zakrivil. Par dni zatem je bil zopet aretiran od detektiva notranjega ministrstva. Lungulov se je uprl aretaciji, češ, da on spada pod subotško sodišče in nima beograjska policija z njim nobenega opravka. Kljub protestu je bil aretiran in odpredan v Beograd. Beograjska policija ga je kot nekompetentna izpustila ter ga odposlala v spremstvu detektiva nazaj v Subotico.

Nenadna smrt španskega poslanika v Beogradu. Na našem dvoru je bil kot zastopnik Španije Maguel markiz de Castagneta. Dne 9. t. m. ob 7. uri zvečer se je pripeljal iz Budimpešte nazaj v Beograd na parniku Jupiter. V Budimpešti se je mudil radi svoje soproge. Ko je stopil iz parnika, ni krenil po poti, katero navadno uporabljajo diplomati, ampak je šel skozi carinarnico. V carinarnici se je nenadoma zgrudil na nek zaboj. Na pomoč poklicani parobrodni zdravnik mu ni mogel več pomoči. Umril je na paraliz. Mrtvega so prenesli v državno bolnico, kjer se je izvršila obdukcija.

Samomor ravnatelja Vnovčevalnice za živino. Ravnatelj ljubljanske Vnovčevalnice za živino Štefan Nagy je pred par dnevi izginil z doma. Ker se je že dalje časa sumljivo obnašal, so sumili, da je v napadu blaznosti izvršil samomor. Čez nekaj dni so potegnili njegovo truplo v bližini Studenca iz Ljubljane.

Borza: Berlin 1412.50—1427.50, Italija 235.85 do 238.85, London 288.50—291.50, Newyork 59.20—60, Pariz 291—296, Praga 175.80—178.20, Dunaj 8345—8465, Zürich 11.53—11.63, Amsterdam 2390—2420. Dinar notira v Zürichu 8.60.

Iz Maribora.

SEJA OBČINSKEGA SVETA.

Včeraj, 9. t. m. se je vršila 5. redna seja mariborskega občinskega sveta. Po otvoritvi in odobrenju zapisnika zadnje seje, prečita gospod župan nekatere vloge in interpelacije, vložene od klubov in posameznih občinskih svetnikov. — G. Weixl in tovariši zahtevajo, da občina odločno nastopi proti krošnjarjenju in beračenju po mestu. Župan pojasnjuje, da občina ne more prej nastopiti proti krošnjarjenju, dokler nima obrtnega referata. Na predlog dr. Jerovška se sklene pozvati oblast, da krošnjarjenje po mestu prepreči; beračenje se je zadnji čas že itak precej omejilo. — Svetnik Strmšek in tovariši ugotavljajo, da dobivajo 104 osebe iz ubožnega zaklada manj podpore, nego 30 din. Obč. svet jim zviša podporo od 1. junija dalje. — Socialisti protestirajo, ker neki uradnik mestne hranilnice med uradnimi urami opravlja tajniške posle za orjuno. Gospod župan izjavi, da nima nobene kompetence kar se tiče upravljanja mestne hranilnice. — Isti klub zahteva, da se odpravi ločeno kopanje obeh splov v mestnem dravskem kopališču. Gospod župan pojasni, da je to že davno odpravljeno, vendar pa je od 9. do 11. ure predpoldne kopališče odprto samo za dame. — Obč. svetnik gospod Pivec protestira proti določi odbora za zidanje magdalenske cerkve, ki se je odločil, da pozida cerkev po malovrednem načrtu nekega inozemca. Gospod župan izjavi, da se bo načrt pretresal v mestnem svetu in takrat bo občina storila potrebne korake.

Poročilo župana.

Po razpravi o interpelacijah preide gospod župan na dnevni red ter prične s svojim poročilom. Med občino in elektrarno Fala obstoja pogodba iz leta 1924 o dobavi toka in ceni. V pogodbi je klavzula, da se nova tarifa takoj zniža, če se spremeni relacija med dinarjem in švicarskim frankom za 30 odstot. v korist dinarja. To se je zgodilo sedaj in tarifa se mora znazati vsaj za 30 odstotkov. Občina se bo v tem smislu pričela pogajati s Falo. — Udruženje invalidov hoče postaviti na pokopališču žrtvam svetovne vojne spomenik. V odbor vabi tudi zastopnika občine; izvoli se g. Stabej. — Občina je posredovala pri delegaciji ministrstva financ, da se ne zaračuna najmarina tudi od poviška, katerega plačujejo najemniki posestniku hiše za napeljavo električne luči. Delegacija je odgovorila, da se na podlagi zakona iz leta 1820 zaračuna dodatek za električno inštalacijo kot povišanje najemnine. — Gospod Bahun omenja, da je bilo napadeno električno podjetje radi prekinjene dobave toka; mestno električno podjetje je povsem nedolžno, ker tok ukine elektrarna Fala; gospod župan izjavi, da se bo časopisu poslal popravek.

Sistemiziranje službenih mest.

Ker poroča o sistemiziranju g. župan dr. Leskovar, prevzame za čas njegovega poročila predsedstvo podžupan gospod dr. Lipold. Pri občinski upravi se sistemizirajo sledeča mesta: 1. magistratni ravnatelj. 2. Obrtni referat: sistemizirana 3 mesta, ki se zasedejo, ko občina dobi referat. 3. Pisarna: sistemizirajo se 2 mesti v II., 3 v III., 1 v IV., in 4 v V. kategoriji. — 4. Konskripcijski urad: sistemizirani 2 mesti v II., 3 v III. kategoriji. 5. Magistratno upraviteljstvo in mestni ubožni svet, ali kot se bo znanprej imenovalo po predlogu svetnika Stabeja: mestni socialno politični urad in magistratno upraviteljstvo dobi sledeča sistemizirana mesta: 1 v II., 1 v III., 2 v IV., in 2 v V. kategoriji. 6. Vojaški urad: 1 v II., 1 v III., in 1 v V. kategoriji. 7. Pri mestnem fizikatu se sistemizirata 2 mesti zdravniku v I. in dve za desinfektorja v IV. kategoriji. 8. Pri tržnem nadzorstvu se po daljši debati sistemizira mesta enega živinozdravnika v I., 1 v III., in 3 v IV. kategoriji. 9. Mestni stavbeni

urad mora imeti 2 stavbna inženjerja (v I. skupini), 1 arhitekta, 1 stavb. nadkomisarja, enega geometra (II. kategorije), 1 pisar. oficijala (III. kategorije, 1 vodjo pisarne (II. kategorije) itd., skupno 3 v I., 3 v II., 6 v III., 3 v IV., in 2 v V. skupini. 10. Mestno knjigovodstvo: 5 v II., 5 v III., 1 v IV., in 1 v V. skupini. 11. Šolski svet (v katerega spadajo šolske sluge) 1 v III., in 14 v IV. kategoriji. 12. Kasino dobi 1 slugo, ki je obenem hišnik. 13. Mestna kladnica: 1 v I. (ravnatelj), 2 v III., in 2 v IV. skupini. 13. Plinarna: 1 v I., 1 v III., in 1 v IV. skupini. 14. Pogrebni zavod 1 v II. (ravnatelj) in 2 v IV. skupini. 15. Mestno kopališče: 1 v IV., in 1 v V. skupini.

Poročila odsekov.

Pri poročilih odsekov prevzame vodstvo seje zopet gospod župan. Za I. odsek poroča g. dr. Kukovec. Razmerje med občino in Olepševalnim društvom se bo slednjič uredilo, če poslednje pristane na pogodbo, katera je sklenjena že leta 1877; društvo bi upravljalo drevorede in nasade ter inventar kot pooblaščenec mestne občine. Če društvo na to pristane, se mu izplača tudi v proračunu predvidena podpora. — Pritožbi trdke Adolf Bernhard radi predpisa tovrne davščine na mleko in radi previsoke prirastkarine se odkloni; upošteva se pritožba Tavčarja glede odmere prirastkarine, njegova hiša se bo ponovno precenila.

III. odsek — poroča g. dr. Kac: V Magdalenskem predmestju se je izvršila nova regulacija cest. Predvidenih je pet glavnih v širini 15 metrov in več stranskih, širokih 10 metrov. — Radi regulacije Vrtnice se vrše pogajanja z gospodom Domiceljem. Dosegel se je sporazum glede zamenjave 1:2, tako da dobi g. Domicelj za 1 kv. meter svojega zemljišča 2 kv. metra občinskega. Za preostali svet, ki ga dobi preko razmerja, mora plačati 100 D za kv. meter. — Kanalizacija v predmestjih je pomanjkljiva. Severni del mesta pod Kalvarijo še nima kanalov, radi tega je vedno pod vodo. Zgradil se bo glavni kanal Kamniška—Samostanska ulica in več prečnih kanalov v skupni dolžini 850 metrov; stroški so preračunani na 250 tisoč dinarjev. — Mestna hranilnica javlja, da bo zidala tekom pol leta stanovanjsko hišo. — Narodno gledališče rabi zopet denar, ker ne more drugače angažirati igralcev. Prosi za nujno garancijo za 200 tisoč dinarjev pri Mestni hranilnici, in sicer na račun občinske podpore za leto 1926. O gospodarstvu in razmerah v gledališču se razvname ostra debata; socialistični govorniki nastopajo proti razsipavanju denarja v operi ter zahtevajo izpremembe v intendanturi. Priporočajo, da se naj opera opusti, ker je predraga, ter obdrži samo drama. — Predlogi hišnih posestnikov glede zaračunanja občinskih 37% doklad na povišane najemnine in predlog najemnikov radi posredovalnega urada se izroči odseku. — S tem je bil dnevni red javne seje izčrpan in pričela se je tajna seja.

— — —

Sporod procesije na Telovo, dne 11. junija, v marib. stolnici. Ob 7. uri se služi slovesna pontifikalna sv. maša. Ob 8. uri se začne procesija, ki gre kakor prejšnja leta: Po Stolni ulici na Glavni trg, od tam v Koroško cesto do Janezove kapelice (I. blagoslov), po Strossmajerjevi ulici in Orožnovi ulici na Slomškov trg, mimo Mestne hran. pred škofijo (II. blagoslov), po Šolski, Gosposki in Slovenski ulici na Grajski trg (III. blagoslov), po Vetrinjski, Jurčičevi in zopet Gosposki ulici na Glavni trg pred Marijino soho (IV. blagoslov), od tod po Stolni ulici nazaj v cerkev. Razvrstitev: 1. Katoliška mladinska društva. 2. Jugoslovanska širokovna zveza. 3. Društvo katoliških pomočnikov 4. Društvo katoliških mojstrov. 5. Družba sv. Vincencija. 6. Možje. 7. Deška ljudska in meščanska šola. 8. Vinarska šola. 9. Srednje šole. 10. Vojaška godba. 11. Častna četa. 12. Dekliška Marijina družba. 13. Bele deklice. 14. Pevci. 15. Beli dečki. 16. Bogoslovci. 17. Duhovščina in asistenca. 18. Najsvetejše. 19. Veliki župan, vojaške in civilne oblasti. 20. Društvo katoliških gospa. 21. Marijanska kongregacija za dame. 22. Zavod čč. šš. sester. 23. Učiteljske in vadnice čč. šš. sester. 24. Dekl. ljudska in meščanska šola. 25. Krščanska ženska zveza. 26. Žene. Po procesiji je tiha sv. maša, istotako se služi sv. maša ob 11. uri.

Zopet brutalen hipnotizer. Komaj smo se lani znebili po svoji brutalnosti znanega kruhoborca hipnotizerja Sven galija, že nas počasti nova »veličina«, neki doktor iz kazanske univerze Ben-Ali, kakor se to lepo sliši in bere. Reklame za predstave tega »slovitega« umetnika je bilo žal v naših listih več kot preveč. Čudimo se tudi, da se da vsakemu špekulantu gledališče na razpolago. Policija v Mariboru pa, kateri se je že lani z raznih strani reklo, da ne bi smela dovoljevati takih nastopov, kakor so to storili v Ljubljani, ona da dovoljenje. Mi pa menimo, da bi se hipnotični poskusi smeli dovoljevati le priznanim zdravnikom in samo v znanstvene namene. Nobena kulturna država ne dovoljuje več kruhoborcem, da bi izrabljala in mučili ljudi, t. j. slabotne medije, kakor smo to videli spet pri predstavah tega Ben-Alija, ki se pač zadovoljno mane roki, da si je od nerazodone ljudske mase napolnil žepce. Polagati mlade, nič hudega sluteče deklice med stole, jim stopati po prsih, kričati nad njimi kot nad živalmi, prebadati mladim fantom jezike in lica, to so brutalnosti, ki jih oblasti nikdar ne bi smele dovoljevati. Tu bi morala tudi sicer stroga cenzura na velikem županstvu storiti svojo dolžnost. Hipnotiziranje mladih deklic in dečkov, da, šolaric in učencev, bi moralo biti a priori prepovedano. Tudi dostop k takim predstavam se ne bi smel dovoliti. In vendar je bilo baš dijaško stojišče prenapolnjeno. G. Ben-Alija pa svetujemo, ako nima kulturne sugestivne moči, naj sploh opusti ta posel, naj si rajši le para svoj trebu, ali pa naj gre na kazansko univerzo spet docirat. Saj to je precej blizu Azije!

Izvanrednost za Maribor. Veliki cirkus, ki se nase-ljuje od pondeljka v Mariboru, je prava izvanrednost za naše mesto. Včeraj popoldne so bile glavne mariborske ulice polne otročjadi, ki je gledala prevoz cirkusa iz kolo-dvora na prostor pri artilerijski vojašnici. Cirkus so pre-važali trije parni stroji in več avtomobilov. Cestnih par-nih strojev z ogromnimi kolesi naša javnost ni vajena in radi tega je bilo v prvih popoldanskih urah vse na ulici, da se nagleda prevoza velikega cirkusa, kakoršnega Mari-bor ni videl po preobratu. Prva predstava se bo vršila dan-es v sredo in bo gotovo zelo dobro obiskana.

Narodno gledališče. Repertoar: Danes, sreda, dne 10. junija: Zaprt. — Četrtek, dne 11. junija: Zaprt. — Petek dne 12. junija »Tosca«, ab B.

Društvo stanovanjskih najemnikov za Maribor opoza-rija vse člane, ki dobijo poziv k stanovanjskemu sodišču, da takoj naznanijo dan in uro razprave v društveni pisarni, kjer dobijo tudi natančnejša navodila.

Računski sklepi mestne občine. V smislu par. 70 ob-činskega reda za mesto Maribor razglašajo mestni magi-strat, da so računski sklepi mestne občine za leto 1924, in sicer: mestnega zaklada, ubožnega zaklada, zaklada meščanske imovine, mestnega vodovoda, mestne klavni-ce, mestne plinarne, mestnega pogrebnege zavoda, zgrad-benega sklada ter ustanovnega zaklada, dogotovljeni in občanom od dne 8. do dne 22. junija 1925 na vpogled v prostorih mestnega knjigovodstva. O pravočasno vlo-ženih ugovorih bo razsojal občinski svet.

Stanovanjsko sodišče I. stopnje v Mariboru (pojas-nila o višini najemnine). Veliki župan mariborske oblasti g. dr. Otmir Pirkmaier je izposloval pri tukajšnjem davč-nem okrajnem oblastvu, da bode le-to izdajalo strankam, ki se obračajo nanj s vprašanji o višini najemnine mesca julija 1914 koleka prosta ustna pojasnila. Kolkovino 20 din. se bode zahtevalo samo v slučajih, kjer potrebujejo stranke potrdila o višini najemnine kot prilogo h kaki prošnji ali tožbi v smislu novega stanovanjskega zakona. Ker je sedaj na davčno oblastvo v najemninških zadevah velik naval, se priporoča občinstvu v njegovem lastnem interesu, da vzdržuje red in disciplino ter da ne pritiska na poslujoče uradništvo, ki bode brez izjeme poslužilo vse stranke, kakor hitro pridejo na vrsto. Za slučaj pa, da bi stranke radi pomanjkanja časa ne mogle počakati na ust-no pojasnilo, jim je dano na prosto, da zaprosijo pismeno s posebno vlogo, ki pa mora biti kolekovana s 5 din., za zaželeno pojasnilo. V takih slučajih bode davčno okrajno oblastvo v smislu čl. 5 zakona o taksah izdajalo pismena koleka prosta pojasnila, ki imajo značaj popolnoma pri-vatne uradne informacije. Kakor hitro bi se taka pojas-nila, oziroma potrdila nameravala uporabljati za uradne pri-loge, se morajo kolekovati z 20 din. kolekom.

Podružnica Udruženja vojnih invalidov v Mariboru sporoča: V zadnjem tednu meseca maja t. l. so prejeli naslednji člani podporo, in sicer: Brunčič A., Maribor 200 D, Gumzej-Ferš, Maribor, 200 D, Gosak J. Radvanje pri Mariboru 150 D, Standeker K., Maribor 100 D in Jošt N., iz Selnice ob Dravi 75 D.

LISTEK.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

19

A kmalu se je utrudila, v glavi je začutila omotico in tudi črke so ji začele plesati pred očmi.

Njen duh je zaspal, volja je izginila. Zaslutila je, da se ji prikazujejo neresnične stvari; vedela je, da ne spi, čutila je, da ne sanja, da je to samo stanje, katero je povzročila njena bolezen. Videla je, kako so se od-prla kuhinjska vrata in kako je vstopil stari Gilardoni, imenovan »Carlino iz Dasa«, profesorjev oče, oskrbnik Maironovih posestev v Valsoldi, ki je umrl že pred pet-indvajsetimi leti. Prikazen je vstopila in rekla z narav-nim glasom: »O, gospa Terezija, ali se vam dobro godi?« Zdelo se ji je, da je odgovorila:

»O, Carlin! Dobro, in vam?« a v resnici ni niti od-prla ust. »Tu imam pismo«, je nadaljevala prikazen in

zmagoslavno vihtela v roki neko pismo. »Za vas sem je prinesel«, in položil je pismo na mizo.

Gospa Terezija je videla jasno in z nekim čustvom živahnega ugodja to umazano pismo, orumenelo od sta-rosti, brez ovitka in s sledovi majhnega rdečega pečata. Zdelo se ji je, da je rekla: »Hvala, Carlin. Ali greste se-daj v Dasio?«

»Ne, gospa«, je odgovoril Carlin, »v Casarico grem, k sinu.«

Bolnica Carlina ni več videla, pač pa je še vedno videla pismo na mizi. Pismo je razločno videla, četudi ni bila prepričana, da je tam. V njenih otrplih možga-nih je ležala nejasna predstava prejšnjih haluncijacij, predstava njene sovražnice in krute gospodarice — nje-ne bolezni. Oči je imela steklene, težko in naglo je di-hala.

Začuli so se hitro koraki, zgenila se je in skoraj predramila. Ko sta prihitela Luiza in Franco s terase v sobo, nista zapazila vsled senčnika, ki je bil na svetilki, da je materin obraz spačen. Pokleknila sta pred njo in jo poljubovala; mislila sta da diha težko, ker je razburje-na. Hipoma je bolnica dvignila glavo z naslonjala, ste-gnila roke, gledala in na nekaj kazala.

»Pismo«, je rekla.

Mlada sta se obrnila, a nista videla ničesar.

»Kakšno pismo, mama?« je rekla Luiza. V istem hipu je zapazila izraz materinega obraza ter pomembno pogledala Franca. Ni bilo prvič v bolezni, da se je ma-teri zbledlo. Ko je slišala vprašanje: »kakšno pismo?« se je spomnila, vzdihnila »oh!«, odmaknila roke, si po-krila z njimi obraz in začela ihteti.

Ljubkovanje otrok jo je pomirilo. Poljubila ju je, ponudila roko svojemu bratu in gospodu Giacomu, ki nista popolnoma razumela, kaj se je bilo zgodilo. Nato je mignila Luizi, naj gre nekaj iskat. Bila je to neka torta in steklenica izvrstnega vina iz Niscioore; daroval jo je bil poleg nekaterih drugih pred nekaj leti markiz Bianchi, ki je izredno spoštoval gospo Rigej.

Gospod Giacomo, ki ni vedel, kako bi se čimprej iz-muznil, je pričel stopicati in pogledovati inženjerja.

»Gospodična Luizina«, je rekel, ko je videl, da od-haja mlada žena iz sobe. »Oprostite, to res bi rad prosil za dovoljenje ...«

»Ne, ne«, ga je s slabotnim glasom prekinila gospa Terezija, »počakajte malo.«

Luiza je izginila, pa tudi Franco se je splazil za svojo ženo iz sobe. Gospe Terezije se je lotila nekaka tenkovestnost in hotela ga je poklicati nazaj.

»I kaj neki?« je rekel inženjer.

»Toda Peter!«

»No, kaj?«

Stare, stroge tradicije njene družine, oster čut za sposobnost in mogoče tudi verska tenkočutnost, ker no-voporočenca še nista bila pri poročni maši, so zadrževali gospo Terezijo, da bi dovolila mladima dvema oddaljiti se in se pogovoriti. Njeno molčanje je pa stričeva oč-etovska dobrohotnost sta dala Francu priliko, da se je mogel pomuditi zunaj. Gospa Terezija je odjenjala.

»Za vedno!« je zamrmrala čez trenutek sama pri sebi. »Združena za vedno!«

»Mi pa«, je rekel inženjer v benečanskem narečju svojemu samskemu kolegu, »mi pa, gospod Giacomo, ne delamo takih neumnosti, kaj ne?«

»Vedno ste dobre volje, cenjeni gospod inženjer«, je odgovoril gospod Giacomo, kateremu je očitala vest še večje »neumnosti«.

Mladi par se še ni vrnil.

»Gospod Giacomo«, je povzel inženjer, »za nocoj lahko rečete postelji z bogom.«

Ubogi revež je zlezel v dve gube, mežiknil in molčal.

Mladega para ni in ni.

»Peter«, je rekla gospa, »pozvoni, prosim.«

»Gospod Giacomo«, je rekel inženjer, ne da bi se ganil, »ali naj pozvonimo?«

»Gospa Terezija bi rada«, je odgovoril možiček, ko-lebajoč med bratom in sestro. »Jaz ne rečem ničesar.«

»Peter!« je vztrajala gospa.

»Toda povejte«, je zopet rekel inženjer, ne da bi se premaknil. »Kaj bi storili vi? Ali bi pozvonili, ali ne?«

»O Bog!« je zastokal Puttini. »Ne bodite takil!«

»Kaj še, le hitro odgovorite.«

Mladi par se še ni vrnil, in mati, vedno bolj nemir-na, je začela znova:

»Toda pozvoni vendar, Peter!«

(Dalje sledi.)

Učenec z dobro šolsko izobrazbo, poštenih staršev, zdrav in krepak, ne pod 15 let star, se sprime takoj v trgo-vino s specerijskim blagom Hinko Kreft, Ptuj.

Kočijaž, samski, vaje kočijskih in jezdskih konj v vozu in pod sedlom, doslužben kavalerist, se išče. Plača 600 din. mesečno, obleka in vsa oskrba. Le taki pro-silci, ki niso pijači udani, pridejo v pošte. Ponudbe pod: »Trežen kočijaž« na upravo lista. 266 3—1

Stara zavarovalna družba išče posebno za požarni oddelek krajevne zastopnike v vseh krajih prevaljskega, ma-renberskega in slovenjgraškega okraja. Nudi se jako dober in trajen zaslužek. Pojasnila daje: g. Oswald, Prevalje. 261 3—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slo-venska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Stole za ležati,

pletarske in vrvarske izdelke, špago, drobnarijo, parfumerijo priporoča 264 2—1

DRAGO ROSINA, MARIBOR, Vetrinjska ulica št. 26.

Kasačke dirke na Teznu

11. in 14. junija 1925 ob pol 3. uri.

Vlak Maribor—Tezno ob 13. uri 42 min.

Vlak Tezno—Maribor ob 19. uri — min.

Avto ob pol 14. uri pri »Veliki kavarni«

Moške klobuke

najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri trvdki **Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1**

Popolnoma varno

naložite svoj denar pri

KREKOVI POSOJILNICI V MARIBORU

reg. zadr. z neom. zav.

Konjoška cesta št. 1 pri cerkvi sv. Alojzija.

Sprejme vsako, tudi najmanjšo vlogo. Obre-stuje zelo ugodno, večje vloge pa po dogo-voru. — Uradne ure: sobota: 15.—17. — nedelja: 10.—12.

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

 V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec sreč državne razr. loterije.